№ 46. Ausgabe B.

ГОМАН

Беларуская Віленская часопісь
выходзіць два разы у тыдзень: у аўторкі і пятніцы.

Адрэс рэдакцыі: Вільня, Завальная 7.
Адрэс адміністрацыі і экспэдыцыі: М. Стэфанская 23.

Цэна с перэсылкай і дастаукай да хаты:
на 1 год—4 м. 80 фэн., на ½ году—2 м. 40 ф., на 3 месяцы—1 м. 20 ф., на 1 мес.—40 фэн.

Цэна абвестак:
на 4-ай старане за радок дробнымі літэрамі—25 фэніг.; дробные абвесткі—па 5 фэн за слова. Абвесткі аб сьмерці—60 фэн. за лінейку дробн. друкам.

№ 46 (138). Год II. Вільня, 8 чэрвеня 1917 г. Цэна 5 фэн. (3 кап.).

Баталія у Бэльгіі.

7 чэрвеня.

Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: Між Іпрам і Армант'ер, пасьля найвялікшай сілы барабаннаго агня сягоньня ранiцай пачалася поўным ходам баталія у Фляндрыі. Ад каналу Лябассэ да Скарп трывае агонь з незвычайнай сілай. Пры Ільліш, Лёс, Льевэн і Рэ сягоньня ў досьвітках адбіты чысьленые штурмы англічан.

Фронт нямецкага Насьледніка: Сягоньня на раніцы нашы палкі здабылі пазыцыі ворагоў пры Шмэн дэ Дам на шырыні каля 2 кілём. Сільные контратакі ворагоў, трываўшые да ночы, адбіты. Узяты 14 афіцэроў, 543 салдаты, рэвольвэрная гармата, 15 кулемётаў і некалькі гранатомётаў. Збіты 8 англіцкіх самалётаў.

На другіх фронтах і тэатрах— нічога выдатнаго.

ШТОКГОЛЬМ. «Нов. Вр.» с пэўнай крыніцы даведалося, што прыйшоў **адказ** на прэдлажэньне тымчасоваго ураду, трэбаваўшаго выяўленьня **ваенных мэт саюзьнікоў**. Адказ гэты—ад Англіі, Францыі і Амэрыкі (аб Італіі не ўспамінаюць)—мае ў сабе, наагул, тыеж аснаўные пункты, якіе саюзьніцкіе міністры высказывалі у сваіх прамовах. **Формула: мір без аннэксій і контрыбуцій і самаапрэдзеленьне нацыональнасьцей—прынята.** Праўда, рознае разуменьне гэтай формы творыць грунт дзеля спорак. Гэтак за найважнейшы пункт лічыцца жаданьне адбудовы Бэльгіі і звароту ей страт.

З гэтай прычыны «Нов. Вр.» кажэ, што Расея, на жаль, знаходзіцца ў такім палажэньні, што ня можэ забаспечыць выпаўненьня новых умоў. Нават у часі апошніх перэгавораў аб гэтай справе адзін урад заменен другім, і ніхто ня можэ прарочыць, сколькі ешчэ будзе новых правіцельств.

ПЕЦЯРБУРГ. На заседаньні рады раб. і салд. 4 чэрвеня Керэнскій апраўдываў сваю і Алексеева прамовы аб падгатоўцы наступленьня. Між іншым, ён сказаў: „Мы маем право думаць, што нямецкіе імпэрыалісты скарыстаюць з разстройства нашай арміі, каб павялічыць свае дамаганьня, і здаецца, што нямецкі урад ідзе сьледам за імпэрыалістамі. Поўная баевая гатоўнасць арміі канечне патрэбна дзеля таго, каб дайсьці міра без заваеваньнёў і контрыбуцій“.

ПЕЦЯРБУРГ (Рэўтэр). Гэндэрсон, Тома і Вандэрвэльдэ высказалі на пісьме камітэту рады раб. і салд. сваё здзіўленьне с прычыны сазыву міжнароднай конфэрэнціі. Дапушчэньне на конфэрэнцію нямецкіх соцыалістоў — шкоднае, пакуль ня будзе зьнішчэн іх ваяўнічы імпэрыалізм.

ЖЭНЕВА. Абурэньне французскіх соцыалістоў і іх газэт на пецярбурскую раду раб. і салд. дайшло такой меры, што пачуцьцё саюзьніцкай вернасьці у іх занікло. Некаторые газэты йдуць гэтак далёка, што заяўляюць, бытцым рада работнікоў і салдатоў атрымлівае пэнсію ад нямецкаго ураду.

ЖЭНЕВА. «Temps» даносіць аб **вялікіх пажарах** у розных губэрнях Расеі, асабліва ў Мінскай, дзе выгарэло 7000 дзесяцін лесу, ды ў ваколіцах Саратова, дзе згарэло каля 3 мільёнаў асьмін збожжа.

ШТОКГОЛЬМ. Каля Рыгі нідаўна была сур'ёзная **стычка між расейскім войскам і латышскімі легіонерамі**. З абодвых бакоў ёсць раненые. Гэта ўжо ня першая стычка між салдатамі розных нацыональнасьцей. Латышскі легіон бытцым-то ня хочэ слухаць вышэйшай каманды, каторая не ўважае праў латышскаго народу і паступае з мейсцовым народам вельмі неуважліва.

КОПЭНГАГА. Вядомы чэскі агітатар, праф. Масарык, каторы называе сябе маршалкам камітэту чэскіх зямель у Парыжы, прыехаў у Пецярбург, каб вясьці перэгаворы аб чэска-словацкім пытаньні. У доўгай тэлеграмі у «Times» ён, між іншым, кажэ:

„Саюзьнікі павінны лічыцца с самым горшым і ў найлепшым прыпадку спадзевацца адно на тое, што расейская армія удзержыцца на сваіх пазыціях і гэтак звяжэ часць варожых сіл. Жоффр і Пэтэн правільна аценілі палажэньне, калі дамагаліся пасылкі у Эуропу часьці амэрыканскіх войск. Вайна павінна вясьціся з найвялікшай сілай на французскім, італьянскім і македонскім фронтах. Там, а не на заходзі будзе развязка вайны“.

ШТОКГОЛЬМ. Перэсяленьне с Сібіру ў сярэдзіну Расеі ад часу рэволюцыі дайшло такой меры, што правіцельство маніцца выдаць закон, забараняючы перэселяцца. У Сібіры ёсць цэлые вёскі і нават мястэчкі, пакінутые жыхарамі.

Вільня, 8 чэрвеня.

Место—гэта цэнтр жыцьця старонкі, гэта пункт, дзе найбольш ярка выяўляюцца сілы краю, яго думкі, ідэалы, настраеньня. Место—гэта цэнтр культурнай работы народу, і паводлуг таго, што робіцца ў местох, людзі судзяць аб усей старане.

Тым большую вагу мае ў жыцьці кожнай старонкі яе сталічнае место—цэнтр ня толькі культурнай работы, ня толькі грамадзкаго жыцьця, але і цэнтр дзержаўны, адміністрацыйны і палітычны.

Сталічнае место нашаго краю: ўсяе Беларусі і Літвы—гэта Вільня. Паводлуг віленскіх адносін людзі са староны судзяць і аб усей нашай Бацькаўшчыне. Але ў гэтым прыпадку прысуд гэны—зусім абмылковы.

Вільня не адбівае ў сабе жыцьця ўсяе старонкі. Стоючы на самым краю этнографічна-беларускіх зямель, пры граніцы, якая разздзеляе два братніе народы: беларусоў і літвіноў, Вільня ня можэ быць названа ані нацыональна беларускім, ані нацыональна літоўскім местам. Гэта—бытцым кацёл, у каторым гатуюцца разам як беларускіе і літоўскіе культурные цэнасьці, прынесеные сюды з вёсак, так і цэннасьці ад вякоў наплываўшых сюды і аседаўшых жыдоў і палякоў. З гэтай мешаніны творыцца нешта зусім новае, толькі прыбранае ў зверхную апратку жыдоўскай і польскай мовы. І той, хто аднастаронна і абмылкова судзіць аб нацыональнасьці толькі паводлуг мовы, лёгка робіць з гэтаго вывад, бытцым Вільня—место польска-жыдоўскае. Сьляпы: ён не бачыць, с чаго складаюцца нашы культурные цэнасьці, выражэные у слове папольску ці па жыдоўску!..

Аб нацыональным характэры места судзяць яшчэ і паводлуг таго, хто мае над ім уласць, хто кіруе яго жыцьцём. І гэта адзнака ў Вільні гаворыць на карысць палякоў, даючы ім перэвагу ня толькі над беларусамі і літвінамі, але і над жыдамі. Ды лёгка зразумець, што яна так сама пустая, як першая. Зразумеем гэта, калі прыпомнім дзьве рэчы: адну—што расейскі закон аб выбарах у местовые рады даў права выбіраць і быць выбраным толькі асобам, якіе ў горадзі маюць свае дамы або пляцы, выключаючы з гэтаго жыдоў; другую—што між дамаўласьнікамі-хрысьціянамі перэважываюць у нас палякі, каторые гэтак і сталіся поўнымі гаспадарамі ў сталіцы Беларусі і Літвы, Вільні.

Вайна — побач з усімі сваімі страшэнствамі—прынесла с сабой дзьве дужа важные навіны: яна падняла ва ўсім аб'ёмі справу нацыональную, апавесьціўшы прынцып вызваленьня нацыональнасьцей, і выявіла праўдзівае мейсцо у грамадзянскім жыцьці працоўнаго народу, сулячы яму новую, ясьнейшую долю. І чым-бы ні скончылася вайна, мы можэм верыць, што стары грамадзкі лад ужо ня вернецца.

Ня вернуцца старые адносіны і ў сталіцы нашаго краю. «Нізы» народные, массы работнікоў, рамесьнікоў і іншых «безцэнзовых» працаўнікоў здабудуць належны ім голас, і местовая гаспадарка з рук жмені камянічнікоў-палякоў пэройдзе ў рукі дэмократыі ўсіх нацыональнасьцей, пражываючых у Вільні. Тады прыйдзе час і для нашых беларусоў, каторые дагэтуль былі адсунуты ад усяго, і яны ў чыннай рабоці дзеля агульнай карысьці заявяць аб сваім істнаваньні. Парукай гэтаму—тое, што ў найгоршых нават часах, не маючы сваіх заможных становоў, не маючы ніскуль ніякай падмогі, беларусы здалелі наладзіць у Вільні свае школы, вучыцельскіе курсы, прэссу, экономічные організацыі, народны тэатр, клюб і т. п.—і, с прыходам лепшых часоў, с паваротам цэлай массы старых беларускіх грамадзкіх работнікоў, на створэных за час вайны асновах у сталіцы нашаго краю жыва закіпіць беларуская культурна-нацыональная і экономічная работа.

Абы толькі мы здалелі перэтрываць найцяжэйшые дні, абы хапіло сілы грамадзе новых работнікоў на беларускай ніве, каторая с кожным днём становіцца ўсё болей чысьленай!

Беларускі тэатр.

Вайна кепска адбілася на ўсіх праявах культурнаго жыцьця нашаго краю наагул, а асабліва на жыцьці беларускаго тэатру.

Адбываўшыеся перш ад часу да часу тэатральные прэдстаўленьня ў Вільні перэпыняюцца, і вось толькі 15 кастрычніка 1916 г. мы бачым пасьля даўжэйшаго перарыву першае прэдстаўленьне адраджаючагося ізноў тэатру: у салі Работніцкаго Клюбу артысты-аматоры ігралі «Хама», перароблку с повесьці Э. Оржэшковай. 5 лістапада у той-жэ салі адбылося другое прэдстаўленьне, на каторае зложыліся: драма ў 1 акце «У зімовы вечар» і камэдыя ў 1 акце «Міхалка». Тые-ж п'есы былі пастаўлены і ў пажарніцкім клюбе. На сьвята Каляд беларуская драматычная дружына наняла памешчэньне цырка, гдзе

адбыліся 3 прэдстаўленьня: 26. XII. 1916—«На Антокалі» (першы раз), камэдыя у 3 актах Ф. Олехновіча, 27. XII. 1916 — Хам» (другі раз) і 1. I. 1917 — «На Антокалі» (другі раз).

Да гэтаго часу праца драматычнай дружыны ідзе ахвоча і прыносіць ненайгоршые артыстычные рэзультаты, даючы адначасна надзею, што прэдстаўленьня беларускаго тэатру будуць пэрыодычнымі. Аднак, дзеецца іначэй. Усё труднейшые ды труднейшые варункі жыцьця пакідаюць свой сьлед і на тэатральнай рабоці, артыстычная праца пачынае ісьці з усё меншай энэргіей, а спэктаклі збіраюць ужо менш публікі, што лёгка тлумачыцца недастачай заможных элемэнтоў між беларусамі.

Ізноў жывей пачынае працаваць драматычная дружына с таго моманту, як здабыла сваю ўласную сцэну. Сцэна гэта (ў Беларускім Клюбе) болей напамінала эстраду і не адпаведала самым элемэнтарным вымогам тэатру; ўсёж такі, даючы пастаянное мейсцэ для драматычных проб, мела сваё значэньне. І вось у клюбе пачынаецца рад пэрыодычных прэдстаўленьнеў. Тут паўтараюцца іграные ўжо на сцэні Работніцкаго клюбу «Хам», «У зімовы вечар», «Міхалка»; тут ставяцца прэм'еры: «На вёсцы» (сцэнічная ідыльля у 2 актах Ф. Олехновіча), «У купальскую ноч» (сцэнічная фантазія), «Дзед і баба» (сцэнічны жарцік да музыкі С. Монюшкі), «Піэтро Карузо» (драма у 1 акце італьянца Р. Бракко).

Урэшці прыйшло лета. Лік жыхароў у Вільні значна паменшаецца, а разам с тым паменшаецца і фрэквэнція публікі у беларускім тэатры. Аб роўнай, сыстэматычнай працы ўжо ня можэ быць гутаркі. 27 мая адбылося у цырку прэдстаўленьне беларускай дружыны, каторае на нейкі час канчае сабой цыкль прэдстаўленьнеў пад кірункам Ф. Олехновіча, у які ўвайшло дагэтуль 15 п'ес, у тым пяць прэм'ер.

Апрача тэатральнай работы драматычная дружына арганізавала некалькі музыкальна-вокальных вечароў і кабарэтоў, у праграму каторых вайшло шмат арыгінальных куплетоў, карнаваловых песень, эстрадовы жарцік п. н. «Пятрук і Петрунэля» і інш.

Цяпер, калі Беларускі Клюб перэбраўся ў бышае памешчаньне «Руты», дзе ёсць даволі добрая сцэна, трэба спадзевацца, што на восень драматычная дружына з новымі сіламі і пры лепшых варунках прыступіць нанова да сваей працы, за каторую ей і яе нястамімаму кіраўніку, п. Ф. Олехновічу, належыцца шчырае дзякуй.

У Вільні і ваколіцах.

× **Кніжкі для школ.** Беларускі выдавецкі рух развіваецца цяпер толькі ў адным кірунку: выдаваньня кніжак для беларускіх пачатковых школ. Пачынаючы ад часу адходу расейцоў, беларусы выдалі: для першаго году навукі—«Першую Чытанку» і арытмэтыку (задачнік), для другога і трэйцяго—«Родные Зерняты», задачнік, «Як правільна пісаць па беларуску». Кніжкі для навукі рэлігіі (для каталікоў) былі надрукованы ўжо некалькі гадоў таму назад: «Кароткі катэхізм» і «Кароткая гісторыя сьвятая». Нехватае толькі учэбнікоў рэлігіі для праваслаўных.

Апрыч таго апрацоўваюцца і скора будуць друкавацца школьные кніжкі с прыроды і пазнаньня краю. Гэтак патрэбы пачатковай беларускай школы будуць здаволены.

× **У Беларускім Клюбе** чародные вечарынкі ў новай гасподзі (сьв.-Юрскі пр. 22, б. саля „Руты“)—ў суботу і нядзелю.

Ўход—толькі па рэкомэндацыі.

× **Танная страўня.** Гэтымі днямі адкрываецца даступная для ўсіх вячорная страўня пры Агульна-работніцкім Культурным Саюзі (Віленская 20, 3). Вячэра з дзьвех страў будзе каштаваць 35 фэн. Страўня будзе адкрыта ад 6 да 9 гадз. вечара.

× **Нотар'яльные справы.** У межах ваеннаго упраўленьня Litauen і Беласток-Гродня, апрыч часьці, каторая ўходзіць у склад быўшай расейскай Сувальскай губэрні, ад 1 чэрвеня г. г. ўсе урадовые чынасьці, якіе выпаўнялі нотарыусы і якіе паказаны ў «Нотарыальным Положэніі», будуць выпаўняць акружные суды.

«Крэпастные» акты прыналежаць толькі да таго акружнаго суда, у окрузі катораго знаходзіцца нерухомае меньне.

Усе запісы ў рээстры «крэпастных» актоў і ў іншые кнігі вядуцца па-нямецку.

Замест далейшых расейскіх Судовых Статутоў дзеля «крэпастных» (гіпотэчных) спраў маюць сілу адпаведные параграфы нямецкаго цывільнаго судаводзтва.

На пастановы акружнаго суда можна падаваць жалабы у Глаўны Суд. Падаваць жалабы трэба у той акружны суд, на пастанову катораго жаляцца, або Глаўнаму Суду яе просьбу на пісьме, або пішучы запісываюць у пратакол сэкрэтарамі таго ці другога суда. Срок дзеля падачы жалабы не назначэн.

Пры падачы «крэпастных» дакумэнтоў і пры іншых «крэпастных» справах трэба плаціць двайны проці устаноўленаго прускім законам аб судовых аплатах збор.

× **Звозчыкі для ваенных.** Па загаду Stadthauptmann'a, ўсе звозчыкі І клясы павінны вазіць толькі нямецкіх ваенных і нямецкіх падданых цывільных, каторые маюць адпаведное заверэньне. Пралёткі іх адзначэны чырвонай літэрай М., а на рукаве вазьніц — белая павязка гэтак сама с чырвонай літэрай М.

× **Дармовы прыём** хворых на хваробы скуры і палавые адбываецца кожны дзень, апрыч нядзель, ад 4 да 5 гадз. паабедзі у амбуляторыі пры Мільённай вул. № 3.

× **Пагода.** Пасьля сухой і гарачай пагоды пачаліся ўрэшці дажджы пры даволі сьцюдзёнай пагодзі. Ад гэтых дажджоў будзе вялікая карысьць для расьлін. Ягады і плады дадуць сёлета багаты ураджай.

На рынку ўжо многа ўселякай гародніны. Гэта — так сама рэзультат апошніх дажджоў.

× **За помач у распусьце** наложэн штраф 60 м. на Моніку Шанец.

× **Труп дзіцяці.** 2 чэрвеня на вуліцы Воўчая Лапа каля дому № 4 знайшлі трупік толькі-што нарадзіўшайся дзяўчынкі. Шукаюць яе маткі.

× **Тэмпэратура.** Найвышэйшая і найніжэйшая тэмпэратура за апошніе дні была (па Цальсію):

	найвыш.	найніж.
3—4	+ 13°	+ 10°
4—5	+ 19°	+ 10,5°
5—6	+ 20°	+ 10°

З усяго Краю.

Расейскае золата ў Обэр Ост.

Да 31 мая 1917 г. у межах Обэр Ост сабралі расейскаго золата усяго на сумму 332.502 руб. 50 кап. Найбольш сабралі ў Рос-с'енскім павеці: 24.630 руб., найменш—у Аўгустоўскім пав.: 60 руб.

У Віленскім местовым павеці собрано 510 руб.

„Нямецкіе“ рублі у Об. Ост.

У маі сумма «нямецкіх» рублёў у абароці узрасла с 69.122.832 руб. да 74.874.932 руб. Сумма 100, 25, 10 і 3-рублёвак дайшла да 61.745 458 руб. (проці 57.610.951 руб.—30 красавіка), а сумма бумажак на 1 руб., 50 і 20 кап.—да 13.129.474 руб. (проці 11.512.781 руб.).

Збор грыбоў.

Збіраные ў межах Обэр Ост грыбы прынімаюць у сушыльні, за што здаючы трэба плаціць наперад.

БЕЛАСТОК. За час зімы ў жыдоўскіх рабочых пакоях працавало сярэднім лікам ад 60 да 70 жыдоўскіх дзеўчат, у тым чысьле некалькі прастытутак, каторым гэтак дадзена магчымасць ізноў занімацца чэснай работай.

ЯСКЕЛЕВІЧЫ. На ўсходзі ад вёскі узняўся вялікі пажар лесу. С прычыны сушы пажар шыбка шырыўся, і ад страшэннаго жару з ім трудна было змагацца. Жыхары вёсак Яскелевічы, Лот, Запур'е і Лічаць, пасьля 7-гадзіннаго упорнаго змаганьня з агнём, адгарадзілі яго і не далі далей шырыцца. Пажар, зрабіўшый вялікіе страты, узняўся, здаецца, ад несьцярожнасьці пастуху з агнём.

КОМАТОВО, Толоцкай воласьці. Адзін жабрак, каб памсьціцца за

Першы сьпеў.

Першы з высі сьпеў ліецца,
Срэбным рэхам аддаецца
— Жаваранка сьпеў...
Ручаёк цішком бульбочэ,
Штось таёмна ён шапочэ,
Чуючы вясну.
Весялей лес выглядае,
Бытцым нешта ўспамінае—
Можэ шчасьця сон?
Першы сьпеў—вясны вітаньне,
Гоман, шэпт—яе спатканьне,
Сонцэ—яе твар...
Дык сьпешайма грамадою,
Каб сустрэціцца з вясною
На прывольлі ніў!
Хто с сахою, бараною,
С чыстай, яснаю душою
— Выхадзеце ўсе!
Засьпеваймa песьню волі
На шырокім нашым полі
Стараны свае!...

А. Гурло.

Адплата за працу.

Па ухабістай крывой дарожцы ледзьве плятуцца дзьве клячы, запрэжаные ў цяжкі воз і падганяные што хвіля наймітам.

— Но, каб цябе! но, каб цябе! — чуваць грубы голас, і пры кожным слове па худых баках гуляе сухаваты кій.

З апошніх сіл, рвучыся разам і пасобку, ледзьве кратаюць цяжкі воз і крок за крокам мінаюць то лепшые, то горшые мейсцы на дарозі. Палудзень. Ад страшэннай спякоты бытцым застыло ўсё жывое, і цішына нарушаецца толькі цяжкім дыханьнем кляч, скрыгатнёй калёс, чмялінай песьняй, ды лянівым шастаньнем груганоў, што перэлетаюць с поля ў бор, хаваючыся ад гарачых праменёў сонца.

— Но, каб вас! но!—басуе найміт, акладаючы, як у бубен, то па адным, то па другім боку паленягай.

Не раз хістаецца з боку ў бок страціўшы сілы конь, не раз маўчлівым паглядам у вочы азьвярэламу найміту жадаў вытлумачыць, што ні адборная лаянка, ні кій, ні кол ня вернуць ужо патрачэных сіл. Нічога не памагало: палено са сьвістам узлетало ў паветры і ўпівалося у скуру, ранючы ўсё новые і новые мейсцы.

Роі сьляпнёў і аваднёў капашыліся на зраненай скуры. Нарэшці нрыпынак. Воз працяжна скрыгнуў і астанавіўся.

Затрэсьліся і падагнуліся раптам ногі, раздаўся сіпаты, ў перамешку са стогнам храп, і адна с кляч асунулася ў аглоблях на зямлю, паводзючы мутнымі вачыма перад сабою.

— А ну! а ну!—змяніўшы голас, загалёкаў найміт. Нічагутка. Ні лаянка, ні гуплікі не памаглі...

Выпрагшы паўшую клячу, адцягнуўшы з дарогі на бок і нокнуўшы на другую, шырокімі плячыма налёг найміт на воз, радуючыся ў сэрцы, што хоць скрануўся з мейсца, і гэтак можа дапаўзуць да дому.

Воз кратаўся, вылі асаблівым голасам калёсы, бытцым заводзілі хаўтурную песьню па тым спагадным працоўніку, катораго пакінулі на выгане на спажыву ваўкам.

— «А ну, буланчык!» — ужо ласкавей голасам цэрабіў найміт, упіраючыся, як мага, сам.—«А ну, маладзец! Хата нэдалёка, аўса дам!»

Не радаваў буланаго ні авёс, ні хата: бачыў ён, які дзякуй быў за шчырую працу, з якой зьневагай найміт сцягнуў за хвост з дарогі яго спагаднаго прыяцеля, с каторым разам узрос. Аднаго толькі жадаў ён: каб барджэй угледзіць стрэху сваей стайні, где мог бы хоць крыху спачыць ад непамерна цяжкай працы, нязноснаго наймітa і аваднёў.

Збылося. Воз перэваліў круты паварот, і ў нізу зачарнела, як плямінка, хата, нудна глядзеўшая ў высь сваей прадранай стрэхай.

Конь заржаў. Пачуло яго сэрцэ, што там яго хата, там прыпынак...

А за прыгаркам не пасьпела зусім дайсьці астаўленая на выгане кляча, як у паветры лянівa прашасьцеў груган, пакружыўшыся сеў на галаву, каркаючы ва ўсё горла,ззываючы на здабычу.

Раз, другі апусьцілася яго сівая дзюба, і пры бляску сонца вымкнулося тое спрыязнае вока, што так прыхільна глядзело на ўсіх, і знікло у груганоўы горле...

Галубок.

тое, што яму нічога не далі, падпаліў хату гаспадара Сідарчука. Хата, абора, сьвіран і ешчэ дзьве будоўлі згарэлі да тла. Падпаліўшый Ігнат Фарыновіч арэштоеан.

ТАБОЛЬСКАЯ БУДКА. У тутэйшых ваколіцах узняўся пажар у лесі, аднак стараньнямі тутэйшых жыхароў яго хутка ўдалося затушыць.

КРАЎЧУНЫ, Вілковіск. павету. Адзін тутэйшы хлебароб за укрываньне старой стрэльбы, з якой ён стрэляў варон, засуджэн акружным судом на 3 гады ў папраўчы дом.

АЎСТОКАНЕ, Сэйнэнск. пав. Чацьвёра тутэйшых селян за прадажу каней без пазваленьня засуджэны заплаціць штраф грашмі.

КЛЕЙВЫ. За прадажу каней бéз пазваленьня kreishauptmanna акружны суд аштрафаваў 2 тутэйшых селян.

Рэволюцыя у Расеі.

ПЕЦЯРБУРГ. Спаўніцельны камітэт рады раб. і салд. друкуе адозву да ўсіх соцыялістычных партый і саюзоў сьвету, гаворучы:

„Рада раб. і салд. пераконана, што агульные інтэрэсы работніцкіх масс і ўсяго чэлавечэства памогуць скарэй дайсьці канца вайны і устанавіць мір. Зрабіць гэта можэ толькі соцыал-дэмократія пры супольных стараньнях работніцкіх організацій ваюю‹ч›ых і нэутральных старон. Перпы крок дзеля гэткаго міжнароднаго руху—гэта **склікаиьне конфэрэнціі ўсіх дзержаў**. Партыі і організаціі, каторые дзержацца тэй жэ думкі, што і мы, прызываюцца прыняць учасьце ў конфэрэнціі. Рада раб. і салд. прэдлагае на мейсцо для конфэрэнціі выбраць Штокгольм, а час—між 28 чэрвеня і 8 ліпня старога стылю“.

ПЕЦЯРБУРГ. Рада раб. і салд. у сваім прызыве на Штокгольмскую конфэрэнцію заявіла, што спадзяецца, што запрошэные організаціі парупяцца аб тым, каб прынятые там пастановы былі праведзены ў жыцьцё.

ШТОКГОЛЬМ. Стороннікі партыі «большэвікоў» адмаўляюцца ехаць на конфэрэнцію, на якой будуць Шэйдэманн і Комп. Партыя расейскаго пролетарыату паедзе толькі на конфэрэнцію с такімі партыямі другіх старон, каторые у сябе дома змагаюцца за ўласць пролетарыату.

БЭРЛІН. «Politiken» даносіць с Пецярбурга **аб выкрытай змові**, каторая мела на мэці зрабіць контррэволюцію і пазабіваць вышэйшых адміністратароў, у тым ліку Керэнскаго. Арэштавалі рад асоб.

АМСТЭРДАМ. Буржуазыйная прэсса ў Расеі ўсё болей і болей цьвёрда дамагаецца аддачы ўласьці „сільнаму чэлавеку“ **Толькі дыктатар** можэ выратаваць Расею.

ЛОНДОН. Пецярбурскі карэспандэнт «Morning Post» даносіць:

Пасьля 10-дзённаго сьвяткаваньня здабыцьця волі ў Расеі будзіцца сьвядомасць, што ворагі стаяць ешчэ глыбока ў старане. **Расейская рэволюція — гэта рэзультат нямецкіх інтрыг**. Дзеля таго, каб дайсьці сваіх эгоістычных мэт, Нямеччына ў той жэ час працавала з расейскімі рэакцыонерамі і з радыкаламі.

ШТОКГОЛЬМ. Па ўсей Расеі ідзе энэргічная **пропаганда за мір**.

20% усіх пецярбурскіх фабрык зачынены.

Салдаты ў Выборгу прынялі рэзолюцію, жадаючы міра ўраз-жэ.

Рада раб. і салд. ў Кіеві паслала радзе міністроў тэлеграму, паведамляючы, што ў Кіеві спадзяюцца голаду.

ШТОКГОЛЬМ. З розных ваколіц Расеі даносяць аб перамені паглядоў грамадзянства. Значнае число грамадзкіх дзеячоў, каторые не дапушчэны да ўласьці, маняцца **палажыць канец панаваньню соцыялістоў** і утварыць новы урад с **сільным нахілам да монархіі**. У Пецярбурзі думаюць, што да гэтаго прыкладае руку **англіцкі пасол**. З гэтай прычыны Керэнскій 21 мая быў у Буканэна, с каторым вёў гутарку, трываўшую некольні гадзін.

Газэта гэльсінгфорскай рады раб. і салд. «Ізвестія» друкуе стацьцю пад загалоўкам: „**Дзеля каго ваюе Расея?**“ Тамака гаворыцца: „Расея ваюе не дзеля заваеваньнёў для сябе, бо ад іх адраклася, а дзеля саюзных імпэрыялістоў, асабліваж для Англіі.“

ШТОКГОЛЬМ. На з'ездзі дэпутатоў армій палудзенна-заходняго фронту ў Каменцы-Падольскім усемі галасамі прынята рэзолюція з жаданьнем устроіць у Расеі **дэмократычную рэспубліку без прэзыдэнта**. Прэдлажэньне **фэдэрацыйнай рэспублікі адкінуто**.

У Костроме 15 соцыялістычных організацій округа сазвалі з'езд, каторы адбывае патайные нарады.

ПАРЫЖ. Пасьля бурнаго заседаньня ваеннаго афіцэрскаго камітэту пад маршалкоўствам Гучкова **члены-трудавікі** заявілі, што **выступаюць с камітэту**.

Міністры Чэрнов і Цэрэтэлі выехалі у Кронштадт дзеля перэговораў с тамтэйшай радай раб. і салд.

У Кронштаці адбылася вялізарная дэмонстрація за супольные выступленьня з міжнародным соцыялістычным камітэтам у Бэрне. Робэрта Грімма і Анжэліку Балабанову віталі клікамі.

ПЕЦЯРБУРГ. Спаўніцельны камітэт рады раб. і салд. прыняў рэзолюцію, прызнаваючы неправільным жаданьне Кронштацкай рады раб. і салд. выступаць зусім незалежна, бо выступленьне проці ядынай цэнтральнай рэволюцыйнай уласьці ў Расеі вядзе да анархіі.

ПЕЦЯРБУРГ. Устаноўчы сэйм пастановіць **конфіскаваць удзельные, манастырскіе** і вялікіе дворные землі. Дзеля падгатоўкі да гэтаго кроку, урад забараніў прадаваць, купляць і здаваць у арэнду паменёные землі.

ПЕЦЯРБУРГ. (П.Т.А.). **Алексеев падаўся у адстаўку**. Вярхоўным глаўнакамандуючым **назначэн Брусілов**. На палудзенна заходнім фронці яго замяніць Гурко.

ШТОКГОЛЬМ. Адстаўка генэрала Алексеева — гэта рэзультат яго заявы на з'ездзі дэпутатоў с фронтаў, што мір без аннэксій і контрыбуцій — гэта утопійная фраза.

ПЕЦЯРБУРГ. Міністэр таргоўлі **Коновалов выйшоў у адстаўку**. Намесьнік яго яшчэ невядомы.

Адстаўка яго тлумачыцца яго прамовай, у каторай ён сказаў, што правіцельство не мае права занімацца толькі справамі работнікоў.

ПЕЦЯРБУРГ. На апошнім заседаньні рады міністроў, Коновалов, заяўляючы аб сваей адстаўцы, сказаў, што трэба ждаць наладжэньня **чыста соцыялістычнаго правіцельства**

ПАРЫЖ. Французскі дэпутат і быўшый міністэр Нулян назначэн за французскаго пасла ў Пецярбурзі.

ЖЭНЕВА. Пасьля разрухоў у расейскім войску у Франціі Керэнскій тэлеграмай загадаў разстрэліваць ўсіх бунтаўшчыкоў.

АМСТЭРДАМ. Сьпешная падарожа англіцкаго міністра працы, Гэндэрсона, мае на мэці недапусьціць апублікаваньня тайных умоў Расеі с саюзьнікамі.

ШТОКГОЛЬМ. Прыежджаючы у Архангельск, падарожные, нават расейскіе падданые, павінны паказваць свае пашпарты англіцкім кантралерам. Число англіцкіх афіцэроў у Архангельску даходзіць 60, а салдатоў—2.000.

На нарады англіцкіх ваенных у Архангельску расейцоў ніколі не запрашаюць

ШТОКГОЛЬМ. С прычыны новаго выпуска дзержаўным банкам паперовых грошы на 2 мільярды «Бірж. Вед.» пішуць, што апошняя пазыка дае магчымасць **ваеваць толькі тры тыдні**.

Апошнім загадам право выпускаць паперовые грошы ад пачатку вайны павялічэно да 8 мільярдоў 800 мільёнаў руб.

ЛОНДОН. С Пецярбурга даносяць, што тамака вуліцы заўсёды напоўнены массамі народу. Перад крамамі стаяць доўгіе чароды; шмат хто становіцца ў чарод ешчэ ў начы. Число грабежств узрастае

ШТОКГОЛЬМ. Паводлуг вестак з Расеі, тамака значна узрасло число праступнікоў. У вялікіх местох яно становіць 10% жыхароў.

На адкрыцьці трэйцяго з'езду ваеннай прамышленасьці 29 мая міністэр прамышленасьці Коновалов, заявіў, што ў Расеі **німа праўнаго ладу**. Усюды пануе развал творчых сіл. Пасьля упадку царызму ждалі шыбкаго пад'ёму; а сягоньняшні кліч — „ратуйце бацькаўшчыну ад нэндзы“. Расейскіе купцы—на краю банкруцтва, а работнікі—бяз хлеба.

Рада раб. і салд. за гэту прамову патрэбавала адстаўкі Коновалова, каторая яму дадзена.

З усяго сьвету.

ШТОКГОЛЬМ. Прыехалі **прэдстаўнікі большасьці нямецкай соцыялістычнай партыі** з галавой сваім Шэйдэманам.

Грімм, маршалак міжнароднаго соцыялістычнаго камітэту ў Бэрне, паслаў соцыялістычнай організаціі у Лідс гэткую тэлеграму: „Мы сэрдэчна жадаем вам удачнай працы, змагаючыся **проці вайны, імпэрыялізму і капіталізму** і за міжнацыональную еднасць соцыялізму!“

ПЕЦЯРБУРГ. Пачаліся нарады голандзкаго соцыялістычнаго камітэту з дэлегатамі нямецкай соц.-дэм. партыі (—большасьці).

ЛІДС. Тут адбыўся сход, на каторым было 1.100 крайніх соцыялістоў, каб **вітаць рэволюцію ў Расеі**. Прачыталі тэлеграму пецярбурскай рады раб. і салд. і віталі яе мірную палітыку без аннэксій і контрыбуцій. Пастаноўлено наладзіць **раду раб. і салд. і ў Англіі**.

ГААГА. За прэзыдэнта **англіцкай рады раб. і салд.**, організованай па прыкладу расейскай, выбран маршалак капальняных работнікоў, Смайль. Новаиаладжэная рада раб. і салд. у Англіі адзначывае сабой пачатак сільнаго руху да міра у англіцкім народзі, які дагэтуль слухаў шовіністоў.

Соцыялістычны сход у Лідсу 3 чэрвеня прыняў гэткую рэзолюцію:

„З'езд прызывае англіцкі урад высказаць ураз-жэ сваю згодлівасць з ваеннымі мэтамі дэмократычнаго ураду Расеі. З'езд дамагаецца агульнай амнэстыі для праступнікоў палітычных і рэлігійных і звальненьня рабочаго стану ад уселякіх агранічэньнёў. З'езд прызывае да ладжэньня усюды рад раб. і салдатоў дзеля зашчыты асабістай і грамадзкай волі і змаганьня са спэкуляціей на прадуктах.

ПАРЫЖ. «Journal» даносіць, што французскіе соцыялісты лічаць зусім **немагчымым ехаць у Штокгольм**. Яны адмаўляюцца ехаць у Пецярбург і вясьці перэговоры з Брандінгам.

ЖЭНЕВА. **Агітація проці прэзыдэнта Пуанкарэ** у Франціі у апошнім часі мае характэр, каторы робіць правіцельству многа клапотаў

ПАРЫЖ. **Забастовачны рух у Франціі шырыцца** ўсё болей.

Служачые на парыжскім падземным трамваі, на омнібусах і трамваях кабеты, жалезнадарожнікі, работнікі транспортных таварыств, работнікі-шаўцы ў Ліоне і Німе, партовые работнікі, мэталісты і чысьленые групы работнікоў у Марсэлі і Руане часьцю бастуюць, часьцю—маняцца забаставаць, калі іх дамаганьня павялічыць заработную плату і паменшыць рабочы дзень ня будуць споўнены.

НЬ'Ю-ІОРК. С прычыны адмовы амэрыканскаго ураду выдаць пашпарты соцыялістам дзеля падарожы у Штокгольм 69 соцыялістоў падалі запрос ураду у Ніжнюю палату.

ЛОНДОН. Аўстралійскі міністэр-прэзыдэнт Гігс сваім праектам завясьці агульную ваенную павіннасць вызваў ненавісць між работнікамі. У цясьнейшым з'еднаньні з Англіей аўстралійскіе работнікі бачуць падчыненьне Аўстраліі англіцкай плютократіі.

ХРЫСТЫАНІЯ. **Офіцыяльна**. Нямецкі пусты параход «Гамма», едучы з Эмдэна ў Гарвіг з норвэжскім лоцманам, задзержан у норвэжскіх водах трэма англіцкімі ваеннымі параходамі. Капітан «Гаммы» пакіраваў яе на мель. Тады англіцкіе ваенные параходы пусьцілі ў «Гамму» 4 торпэды і некольні гранат. **Норвэжскі пасол у Лондоні** атрымаў загад падаць **англіцкаму ураду пратэст** проці гэтаго.

ВЕНА. Ладзяцца **зносіны па паветры паміж Гамбургам і Константынополем** — на адлегласьці 2.800 кілём. Агульны кошт намечэн больш за 40 мільёнаў марак.

ГОНКОНГ. У паўночным і сярэднім **Кітаі** узнялося сур'ёзнае **паўстаньне**. Да паўстанцоў далучылася вялікшая часць **арміі**. Большая часць ваенных губэрнатароў аб'явілі сябе незалежнымі.

ТЭЛЕГРАМЫ.

Нямецкіе апавешчэньня:

5.VI. Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: Палажэньне на фронці Фляндрыі — без перамен. У завароці Вітчэта і на суседніх адрэзках артылерыйская бітва даходзіць найвялікшай сілы. Наступленьня англічан на узбярэжжы мора, на каналі Лябассэ і ўздоўж дарогі Бапом — Камбрэ нічога не дайшлі.

Фронт нямецкаго Насьледніка: Уздоўж Эн і ў заходняй Шампані ізноў крапчэла артылерыйская бітва. Пры Брэ дзьве французкіе атакі ў начы адбіты з вялікімі стратамі.

У бітвах на паветры і стрэламі з зямлі ўчора збіты 12 варо-

жых самалётаў і артылерыйскім агнём 1 лятучы шар.

Лейтэнант Фосс збіў свайго 32-га, лейтэнант Шэфэр — свайго 30-го, лейтэнант Альмэнрэдэрн — 24-го ворага.

Усходні тэатр:

Без выдатных прыпадкоў.

6.VI. Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: Артылерыйская бітва на адрэзку Вітчэта трывала далей. Сільные разведкі ворагоў адбіты. У вечары і ў начы крапчэў бой на узбярэжжы мора і на фронці Артуа. З наступленьнем ночы англічане вялікімі, густымі массамі пайшлі ў атаку на паўночным беразі Скарп. Між Гаврэль і Фампу ворагі адкінуты з вялікімі стратамі баварскімі палкамі. Далей на поўдні яны ўварваліся на нашы пазыціі ля вагзалу Рэ; за невялікую частку акопаў тамака йшчэ йдзе бітва.

Фронт нямецкаго Насьледніка: Пры Шмэн дэ Дам і ў заходняй Шампані крапчэла работа артылерыі. У начы французы трэйці раз атакавалі пры Брэ. Яны адбіты з вялікімі стратамі. Гэтак сама адбіта з вялікімі стратамі атака проці Зімовай гары, ведзеная вялікімі сіламі.

Адна з нашых лятучых эскадр кінула 5.000 кілёгр. бомб на Шірнэс (у усьці Тэмзы).

У чысьленых бітвах на паветры ворагі утрацілі 11 самалётаў.

Усходні тэатр:

На усходнім і Македонскім фронці—ад часу да часу агонь і стычкі патрулёў.

На левым беразі Струмы англіцкіе лятуны кідалі бомбы дзеля падпалу на дасьпеваючае збожжэ.

Аустрыяцкіе апавешчэньня.

ВЕНА. 4. VI. **Італьянскі тэатр:** На ўсходзі ад Гэрцу ворагі некольki разоў памыкаліся адабраць у нас здабытые намі пазаўчора акопы. Усе атакі былі дарэмны. Наша дабыча дайшла да 11 афіцэроў, 600 салдатоў і 9 кулемётаў. Пры Файті Грыб мы ўзялі ў палон 330 італьянцоў. Пры Арко, ў палудзенным Тыролі, збіт варожы марскі самалёт.

Страты італьянцоў у дзесятай баталії на Ізонцо—вялікшые, чым усе ранейшые страты ў часі штурмоў. За 19 дзён баталії мы бачылі больш за 35 італьянскіх дывізій у першай лініі,—значыць, на фронці 40 кілём. шырокім білося больш паловы ўсей італьянскай арміі. Страты італьянцоў напэўна больш за 160.000 душ. Апрыч таго, мы ўзялі ў палон 16.000 душ. Гэткую цану заплацілі ворагі за здабыцьце гары Кук і руін вёскі Ям'яно.

ВЕНА. 5.VI. **Італьянскі тэатр:** На поўдні ад Ям'яно нашы войскі контратакаю адабралі у італьянцоў назад значную часць утрачэных намі два тыдні таму назад акопаў. **Чысло** ўзятых учора ў палон італьянцоў даходзіць 171 афіцэроў і 6.500 салдатоў. Агульнае чысло палонных ад пачатку дзесятай баталії на Ізонцо даходзіць гэтак 22.000.

У начы с 3 на 4 чэрвеня у паўночнай часьці Адрыатыцкаго мора варожая падводная лодка затапіла адну з нашых мінаносак. Большая часць людзей выратована.

ВЕНА. 6. VI. **Усходні тэатр:** Учора ворагі марнавалі свае сілы ў дарэмных штурмах між далінамі Віппаха і морам. Нашы войскі здабылі штурмам адну вяршыну каля Ям'яно і утрымалі яе ў сваіх руках, ня гледзячы на вострые бітвы. За апошніе тры дні ўзяты ў палон 250 афіцэроў і 10 000 салдатоў. Некаторые італьянскіе палкі цэлком папалі ў нашы рукі. Гэтак, полк 86—з 2625 салдатамі, 69—с 1932, 71—с 1831. Поле бітвы засыпано італьянскімі трупамі. У месячную ноч італьянцы зрабілі набег да Лейбаха і Боцэна.

КАЛЯ ВАЙНЫ.

БЭРЛІН. (В. Т. Б.). У апошніе тры дні нашы лятуны скінулі **25.823 кілёгр. (1550 пудоў) бомб.**

БЭРЛІН (В.Т.Б.). Моніторы ворагоў 5 чэрвеня абстрэлівалі Остэндэ, забіўшы многа бэльгійскіх жыхароў і зруйнаваўшы некольki дамоў. Адзін з нашых вартаўнічых мінаносцаў, пасьля упорнай бітвы, затоплен. Часць людзей удалося выратаваць.

БЭРЛІН. (В. Т. Б.). Ля заходняго берагу Ірляндії і ў канали затоплено 18.000 тонн.

БЭРЛІН. (В.Т Б.). У поясе блокады навакол Англії ізноў затоплены 4 параходы і 2 парусьнікі.

БЭРЛІН. (В.Т.Б.). У Атлянтыцкім акіані падводные лодкі ізноў затапілі 22.000 тонн.

Спісак беларускіх кніжак.

Ведаючы цану кнігі, найлепей прысляць грошы наперад — гэтак таней каштуе перасылка.

(Кніжкі азначэные *біс* — выйшлі і лацінскімі і «рускімі» літэрамі.

IV. Беларускіе тэатральные творы.

Хам. Абраз у 4-х дзеях, Э. Ожэшко . . . . — 70
Сватаньне. Жарцік у 1-й дзеі, Чэхова . . . . — 25
Мядзьведзь. Жарцік у 1-й дзеі, А. Чэхова . . . . . . — 30
Міхалка. Камэдыя у 1 дзеі . . . . — 35
Па рэвізії. Абраз у 1 дзеі, Кропіўніцкаго . . . . . . — 35
Пашыліся ў дурні. Жарт Кропіўніцкаго у 3-х дзеях . . — 60
Як яны жаніліся. Жарт у 1 дзеі, А. Володзькаго . . . . — 30
«Паўлінка», камэдыя у 2 дзеях, Я. Купалы . . . . . . — 75
Снатворны мак. Сцэна для дзіцячых тэатроў . . . . . . — 10
Betlejka . . . . — 5

V. Беларускіе музыкальные творы.

Беларускі песеньнік з нотамі . . . . — 15
Bełaruskie peśni z notami I čaść. Sabraŭ A. Hrynewič . . . . — 30
Bełaruskie peśni z notami II čaść. Sabraŭ A. Hrynewič i A. Ziaziula — 25
Беларускіе песьні разложэные на 4 голасы; адна песьня у 4 галасох 10 к., кожны голас . . . . — 3
Чамуж мне ня пець. Ой ляцелі гусі. Дый кудыж ты. Ой пайду я лугам. Ды ўжо сонейка.
біс А хто там ідзе? Я. Купалы, муз. Рогоўскаго . . . . . . — 10

VI. Гадавікі..

Наша Ніва 1906 году	1 р. — к.	Наша Ніва 1910 году	3 р. — к.
„ „ 1907 „	15 р. — к.	„ „ 1911 „	3 р. — к.
„ „ 1908 „	5 р. — к.	„ „ 1912 „	5 р. — к.
„ „ 1909 „	3 р. — к.	„ „ 1913 „	2 р. 50 к.

Календары 1910, 1911, 1912, 1913, 1914 г. па 15 к., 1915 г. па 20 кап., 1916 г. па 15 кап., 1917 г. па 20 кап.

Вільня, Завальная 7. Беларуская Кнігарня.

Прысылаючы грошы почтай трэба адрэсаваць так: **Wilnia, Wallstrasse 7, Weisruthenische Buchhandlung, W. Lastowski.**

Друкавана у друкарні М. Кухты. Выдавецтво «Гоман». Редактар Язэп Салавей.